

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.482.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 19010 Pana Posła Krzysztofa Szczuckiego w sprawie renty wdowiej, proszę przyjąć poniższe informacje.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243) wprowadziła od 1 stycznia 2025 r. nową regułę zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku z prawem do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym. Przepisy ustawy przewidują, że w przypadku zbiegu prawa do tych świadczeń, począwszy od 1 lipca 2025 r., jedno świadczenie wypłacane jest wdowie lub wdowcowi w całości, a drugie w wysokości 25% (w okresie przejściowym, tj. od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2026 r. będzie to 15%). Przywołany akt wprowadza nową regułę zbiegu prawa do nabytej renty rodzinnej, którą wnioskodawcy ustawy nazwali „rentą wdowią”, szczegółowo określając warunki nabycia prawa do renty wdowiej i wprowadzając limit pobieranych w jej ramach świadczeń w zbiegu do poziomu trzykrotności najniższej emerytury.

Renta wdowia stanowi istotną formę wsparcia dla seniorów, świadczenia w ramach tego rozwiązania pobiera blisko miliona osób. Należy jednak pamiętać, że każde rozwiązanie systemowe ma określone warunki i ograniczenia, wynikające zarówno z przyjętych celów społecznych, jak i możliwości finansowych państwa. Ustalone w ustawie kryteria dostępu do renty wdowiej nie naruszają konstytucyjnej zasady równości wobec prawa ani zasady sprawiedliwości społecznej. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego zasada równości nie ma charakteru absolutnego i dopuszcza różnicowanie sytuacji prawnej określonych grup, jeżeli znajduje ono uzasadnienie w racjonalnych, relewantnych i proporcjonalnych przesłankach. W przypadku renty wdowiej ustawodawca określił warunki uprawniające do świadczenia, uwzględniając m.in. wiek oraz moment utraty współmałżonka. Art. 67 Konstytucji RP gwarantuje obywatelom prawo do zabezpieczenia społecznego, m.in. po osiągnięciu wieku emerytalnego, pozostawiając zaś ustawodawcy określenie zakresu i form tego zabezpieczenia. Oznacza to, że rodzaje świadczeń, warunki ich nabywania oraz zasady finansowania mogą być ustawowo zróżnicowane. Ustawodawca musi przy tym uwzględniać możliwości finansów publicznych oraz stabilność systemu zabezpieczenia społecznego.

Z tego względu przyjęcie jasnych i obiektywnych kryteriów dostępu do renty wdowiej należy uznać za właściwe. Ogranicza ono uznaniowość przy przyznawaniu świadczeń, zapewnia przejrzystość zasad oraz jednakowe traktowanie osób znajdujących się w porównywalnej sytuacji. Wprowadzenie elastycznego, uznaniowego mechanizmu mogłoby natomiast prowadzić do nierównego traktowania, poczucia niesprawiedliwości oraz zwiększać ryzyko nadużyć. W konsekwencji przyjęte rozwiązania mieszczą się w granicach

regulacji ustawodawcy i pozostają zgodne z konstytucyjnymi zasadami równości, sprawiedliwości społecznej oraz prawa do zabezpieczenia społecznego.

Ustanowione warunki wynikają z konieczności skierowania renty wdowiej do osób najbardziej potrzebujących, które w sposób szczególnie dotkliwy odczuły finansowe skutki utraty współmałżonka, a ze względu na wiek mają ograniczone możliwości poprawy swojej sytuacji bytowej. Ograniczenia przewidziane w ustawie służą ukierunkowaniu tego rozwiązania na osoby, które nabyły prawo do renty rodzinnej w końcowym okresie aktywności zawodowej lub po jej zakończeniu, a tym samym w praktyce utraciły możliwość zwiększenia swoich dochodów. Jest to rozwiązanie kompromisowe, wynikające z potrzeby odpowiedzialnego wdrożenia nowej instytucji do systemu emerytalno-rentowego. Uwzględnia ono zarówno oczekiwania wnioskodawców projektu obywatelskiego, jak i możliwości finansowe Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz budżetu państwa, z którego jest on dotowany.

Renta wdowia nie stanowi odrębnego świadczenia, lecz szczególną instytucję w systemie ubezpieczeń społecznych, polegającą na możliwości łączenia dwóch świadczeń (jednego w całości oraz drugiego w części). Ze względu na odmienny charakter tego uprawnienia względem renty rodzinnej, ustawodawca określił odrębne warunki nabywania do niego prawa, uznając, że osoby tracące współmałżonka w późniejszym okresie życia znajdują się w trudniejszej sytuacji niż osoby młodsze.

Pragnę zapewnić, że sytuacja osób uprawnionych do świadczeń w zbiegu oraz osób, które na podstawie obecnie obowiązujących przepisów nie spełniają warunków do skorzystania z tego rozwiązania, pozostaje przedmiotem bieżącego monitorowania w ramach analiz prowadzonych przez właściwe organy odpowiedzialne za politykę społeczną. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w pismach z dnia 31 lipca br. oraz 7 sierpnia br. 22% wszystkich decyzji odmownych, tj. około 29,7 tys. stanowiły decyzje odmowne z powodu nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

Nie oznacza to jednak, że obecne rozwiązania należy traktować jako ostateczne i niepodlegające zmianom. Ustawodawca przewidział bowiem mechanizm ich weryfikacji, który pozwoli ocenić funkcjonowanie renty wdowiej, zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 26 lipca 2024 r., w 2028 r. Rada Ministrów przeprowadzi weryfikację obowiązujących rozwiązań, z uwzględnieniem sytuacji społeczno-gospodarczej kraju oraz sytuacji osób uprawnionych. Przegląd będzie obejmował ocenę funkcjonowania przepisów, w tym ich wpływu na różne grupy wdów i wdowców, a także ocenę zasadności ewentualnych zmian w przepisach, w szczególności w zakresie wysokości świadczeń oraz kręgu osób uprawnionych do korzystania z uprawnień do pobierania świadczeń w zbiegu w ramach tzw. renty wdowiej.

Wyniki tych analiz będą stanowić podstawę do oceny zasadności ewentualnych zmian, w tym w zakresie wysokości drugiego świadczenia, obowiązującego limitu oraz kręgu osób uprawnionych. Tym samym przyjęte obecnie rozwiązania należy postrzegać jako rozwiązanie, które będzie podlegało dalszej ocenie i weryfikacji w oparciu o sytuację społeczną i gospodarczą kraju oraz możliwości finansowe państwa. Należy bowiem pamiętać, że każda zmiana w systemie emerytalno-rentowym pociąga za sobą istotne skutki finansowe oraz oddziałuje na szeroką grupę świadczeniobiorców. W kontekście aktualnej i prognozowanej sytuacji Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ewentualne rozszerzenie katalogu osób uprawnionych oznaczałoby konieczność zwiększenia dotacji z budżetu

państwa. W tym zakresie kluczowe znaczenie ma stanowisko Ministra Finansów i Gospodarki, zgodnie z którym obecne rozwiązania odpowiadają aktualnym możliwościom budżetowym państwa.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/